

Raadsvoorstel

Collegeverg. d.d. : 28 mei 2024
Registratiekenmerk : 202273249
Gemeentebladnr. : 2024/42
Afdeling opsteller : Maatschappelijke Ontwikkeling
Bereikbaar onder :
Portefeuillehouder : Hugo Janssen
Raadsvergadering d.d. : 2 juli 2024
Uiterlijke datum : Uiterste datum 2 juli 2024
Motivatiedatum: voortgang planontwikkeling museale functie

Aan de raad,

1. ONDERWERP

Raadsvoorstel & besluit

Uw raad voor te stellen:

1. Kennis te nemen van de uitkomsten van het rapport 'Haalbaarheidsonderzoek museale invulling pompegebouwen Schutterspark' (bijlage 1 en 2) en de daarin voorgestelde museale invulling van Pompegebouw 4.
2. Akkoord te gaan met een onttrekking aan de algemene reserve ad. € 155.000 ten behoeve van de verdere planontwikkeling conform bijgevoegde 7e begrotingswijziging 2024.

2. UITGANGSSITUATIE (WAAROM?)

a. Aanleiding

Uw Raad heeft opdracht gegeven om in samenspraak met geïnteresseerde cultuur- en erfgoedorganisaties een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar een museale invulling van de pompegebouwen in het Schutterspark. Het resultaat van dit haalbaarheidsonderzoek ligt thans voor. Het rapport 'Haalbaarheidsonderzoek museale invulling pompegebouwen Schutterspark' biedt een aantrekkelijk en ambitieus toekomstperspectief voor een Museum Brunssum (werktitel) met een voorstel op hoofdlijnen voor het museaal concept, de huisvesting, inrichting, organisatie en exploitatie, voorzien van een businesscase. Dit voorstel op hoofdlijnen vraagt om verdere uitwerking (planontwikkeling) alvorens een besluit te nemen voor de realisatie van een museum.

b. Huidige situatie/probleemstelling

De gemeente heeft adviesbureau BMC Cultuur & Erfgoed en ontwerpbureau Kinkorn opdracht gegeven om in samenspraak met geïnteresseerde cultuur- en erfgoedorganisaties en in afstemming met musea en organisaties in de regio een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar een museale invulling van in ieder geval pompegebouw 4 in het Schutterspark. De uitkomsten van dit liggen nu voor met het rapport 'Haalbaarheidsonderzoek museale invulling pompegebouwen Schutterspark'. Dit rapport biedt zicht op een museale invulling van pompegebouw 4. Het betreft een goed doordacht voorstel waarin op hoofdlijnen is

uitgewerkt: uitgangspunten en museaal concept, huisvesting en inrichting, organisatie en exploitatie (businesscase).

Om een besluit tot realisatie van een museum te kunnen nemen, zal het plan verder moeten worden uitgewerkt. Om deze uitwerking adequaat te kunnen maken, zal externe expertise moeten worden ingeschakeld in samenwerking met de gemeentelijke organisatie en betrokken cultuur- en erfgoedorganisaties. De kosten voor inhuur van externe expertise (Architect met installatie-adviseur, Bouwkosten deskundige, Museumontwerper, Fondsenwerver, Projectleider die tevens opsteller is integraal bedrijfsplan) zijn geraamd op € 200.000,-.

3. GEWENSTE SITUATIE (WAT?)

a. Wat willen we bereiken?

Een nieuw museum waar erfgoed, cultuur en natuur samenkomen. In dit museum worden belangrijke thema's (natuur en landschap, Brunssums aardewerk, het mijnverleden, de oorlog en het verhaal van de Joodse onderduikers en Brunssum als diverse en multiculturele samenleving) uit de Brunssumse geschiedenis gebundeld. De thema's vormen de ingrediënten voor het unieke verhaal van Hoop, het verhaal van de Joodse onderduikers en het bijzondere oorlogsverleden van Brunssum.

Kadernota Cultuur

In de Kadernota Cultuur 2020-2023 heeft de gemeente Brunssum als missie geformuleerd: 'Cultuur levert een belangrijke bijdrage aan het leefklimaat in Brunssum. Wij vinden het van groot belang dat alle inwoners in aanraking kunnen komen met cultuur. Cultuur is belangrijk voor de samenleving en voor alle inwoners op individueel niveau. Cultuur in het algemeen, de culturele infrastructuur en de culturele voorzieningen in het bijzonder, zijn middelen om een onderscheidend imago aan onze stad toe te kennen en te creëren. Bovendien wordt de ontmoeting intensiever door de aanwezigheid van een lokaal cultureel leven. Het belang van cultuur voor de Brunssumse samenleving en voor het individu uit zich in het feit dat mensen zich kunnen ontplooiën. Dat ze op eigen benen kunnen staan. Dat er sprake is van een positief gevoel.'

Als speerpunten van beleid noemt de Kadernota Cultuur:

- cultuur als middel voor positieve gezondheid;
- bijdragen aan de identiteit van de Brunssumse samenleving;
- bijdragen aan gemeenschapszin en sociale cohesie;
- samenwerking tussen cultuur- en erfgoedorganisaties versterken.

De gemeente geeft aan te willen sturen op de samenhang van het cultuurbeleid met andere beleidsvelden, zoals welzijn en onderwijs. Ook de relatie met economie, citybranding en toerisme wordt expliciet genoemd: 'Cultuur heeft een aantrekkelijke werking op nieuwe inwoners en bezoekers van de stad. Culturele activiteiten zijn vaak de eerste aspecten van een stad die buitenstaanders opvalt. Het zijn die activiteiten waar bewoners mee kunnen pronken. Dit stimuleert Brunssumse bewoners tot ondernemerschap en tot meedoen. Ook voor bedrijven kan cultuur aantrekkelijk zijn. Zo kan cultuur de branding en het toerisme versterken en vice versa.'

De Kadernota Cultuur geeft aan dat Kunst en cultuur de economie stimuleren. Gemeenten die veel aandacht besteden aan kunst en cultuur zijn veel aantrekkelijker dan gemeenten waar minder te beleven valt. Burgers

hebben (meer) geld over voor wonen in een plaats met veel cultuur: in een wijk die niet alleen veilig, maar ook mooi en uitdagend is. Bedrijven vestigen zich daar waar hun medewerkers graag willen wonen. De aanwezigheid van kunst en cultuur heeft daarom langdurig positieve effecten op de plaatselijke economie en het leefklimaat. Cultuur draagt bij aan het creëren van gevoel van trots voor Brunssum. De inwoners dragen hun trots uit. Op deze manier wordt het beeld dat buitenstaanders en Brunssummers hebben verbeterd. Kunst en cultuur bevorderen sociale cohesie en zijn een middel om achterstanden in de maatschappij te verminderen. Dat sluit aan op de Brunssumse visie op het sociale en maatschappelijke domein. Kunst en cultuur geven vorm aan ons gezamenlijk verleden. Ze verwoorden en verbeelden de waarden van onze democratische identiteit. Door te participeren in het culturele veld en vaardigheden te ontwikkelen kunnen burgers hun eigen kracht en expressie ontwikkelen, en veerkrachtig deel nemen aan het sociale leven. Daar gaat een preventieve werking van uit. Wie leert zijn eigen bronnen te gebruiken zal minder een beroep doen op een vangnet.

Toeristisch beleid

De laatste beleidsnota op het gebied van toerisme is de Kadernota Economie & Toerisme 2017-2024. In deze kadernota worden als speerpunten voor het gemeentelijk toerismebeleid genoemd:

- integrale gebiedsontwikkeling Oostflank, met onder andere de renaturatie van de Rode Beek en het opwaarderen van het Schutterspark;
- inspelen op de sterke groei van het toerisme in de Parkstadregio door middel van regionale samenwerking; ingezet op verdubbeling van het aantal overnachtingen in 2025 en op het realiseren van drie tot vijf toeristische attracties in de regio;
- ontwikkeling en realisering van fiets- en wandelpaden en recreatieve routes, onder andere het mijnspoortracé en de Leisure Lane.

In de afgelopen jaren is uitvoering gegeven aan dit beleid. Actuele projecten ter versterking van het toeristisch en recreatief profiel van Brunssum zijn:

- Parkstad Route (fietsrecreatie): oplevering gedeelte Brunssum verwacht eind 2024. Deze route 'schampt' het zuidwesten van Brunssum. De route krijgt in Brunssum een aftakking naar het Schutterspark.
- Knopen Lopen (wandeln netwerk): oplevering onderdeel Brunssum verwacht medio 2024 (zie ook Visit Zuid-Limburg | Projecten | Knopen Lopen wandeln netwerk). Deze route gaat dwars door het Schutterspark en het Vijverpark.
- Kinderroute voor en door kinderen: ook in samenwerking met Visit Zuid-Limburg; wordt nog aan gewerkt. De route loopt onder andere door de wijken De Egge/ Bouwberg/Schuttersveld.

Het verhaal van hoop is universeel en actueel en biedt daarmee een goede mogelijkheid een breed publiek aan te spreken, in het bijzonder ook een jong publiek en schoolklassen uit het basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Met het doorsnijdende thema van de Joodse onderduikers in de hoofdrol ontstaat ook de mogelijkheid aansluiting te vinden bij het netwerk van stichting Musea en Herinneringscentra '40-'45.

Samenwerkingsverband Limburgs Mijnverleden

Hoewel Museum Brunssum niet specifiek gericht is op het Brunssumse mijnverleden, komt het mijnverleden wel op verschillende manieren terug in het museum. Dat gebeurt in voldoende mate om te kijken of aansluiting gevonden kan worden bij het Samenwerkingsverband Limburgs Mijnverleden (ZLSM, Nederlands Mijnmuseum, Schacht Nulland en Relim Landgraaf). Dit samenwerkingsverband richt zich op gezamenlijke promotie en marketing (waaronder combitickets) en collectiebeleid. Zoals ook aangegeven door de

Stadsregio Parkstad Limburg (bijlage 5).

Stichting Musea en Herinneringscentra '40-'45

De geschiedenis van de Joodse onderduikers in WO II, en daarmee het verhaal van hoop, is een belangrijk, dragend onderdeel van Museum Brunssum. Daarmee is het denkbaar dat het museum samen met de Jack Aldewereld Stichting aansluiting zoekt bij de Stichting Musea en Herinneringscentra '40-'45. Aansluiting bij dit netwerk helpt bij promotie en marketing op landelijk niveau en biedt ook aanknopingspunten voor samenwerking in programmering.

Via het netwerk van de Stichting Jack Aldewereld en het project Badhokjes is inmiddels al landelijke aandacht geweest (Link: Hart van Nederland).

Visit Zuid-Limburg

De ontwikkeling van het museum te Schutterspark kan een aanzienlijke invloed hebben op het toerisme/recreatie in Brunssum, maar ook op de regio Parkstad en Zuid-Limburg. Over het algemeen kan de ontwikkeling van het museum dus een positieve invloed hebben op het toerisme door meer bezoekers aan te trekken, de verblijfsduur te verlengen en de algehele aantrekkingskracht van de Parkstad regio te vergroten. Kortom, de ontwikkeling van het museum kan een breed scala aan positieve invloeden hebben op de inwoners, variërend van culturele verrijking en educatieve kansen tot sociaal welzijn en economische groei.

Dit is Parkstad

Het nieuwe museum kent meerdere raakvlakken met de 'Dit is Parkstad'-campagne, welke door DMO Visit Zuid-Limburg aangejaagd wordt. De campagne is gevormd naar hét verhaal van Parkstad, dit in samenwerking met diverse stakeholders, en kent 5 dominante tijdsperiodes. Gelet op de beoogde invulling van het museum, hebben 'mijntijd' (mijnverleden) en 'transitiejaren' (de tijd ná de mijnen) een zeer goede 'match' met de campagne.

Parkstad Route

De Parkstad Route is een toeristische (fiets-/wandel)route vanaf Schinnen tot aan Simpelveld en voert langs het unieke landschap van Parkstad en toont de verschillende tijdsperiodes die onze regio tekenen. Tegelijkertijd is de route de schakel in het internationale netwerk van lange afstand fietsroutes tussen de Duitse Vennbahn en het Belgische Kolenspoor, en zorgt de route voor een versterking van de (toeristische) economie, alsook voor de herkenbaarheid en identiteit van de regio. Ondanks dat de Parkstad Route te Brunssum enkel van Europarcs naar Emmapark gaat, is er een 'lus' naar het Schutterspark te maken en kan het museum profiteren van deze ontwikkeling.

Planontwikkeling

Het verder uitwerken van het museum in Pompgebouw 4 in het Schutterspark.

Dit zal betrekking hebben op:

- definitief ontwerp met kostenraming casco-renovatie gebouw met een glazen aanbouw;
- definitief ontwerp met kostenraming voor de (museale) inrichting en omliggend buitenterrein;
- de mogelijkheden voor cofinanciering van de investeringslasten voor gebouw en inrichting;
- de organisatorische opzet en de exploitatieopzet, uitgewerkt in een integraal bedrijfsplan.

Met het inzichtelijk maken van de voornoemde aspecten zal vervolgens aan uw raad een voorstel worden voorgelegd om al dan niet over te gaan tot daadwerkelijke realisatie van een museum. Om deze uitwerking

adequaats te kunnen maken, zal externe expertise moeten worden ingeschakeld in samenwerking met de gemeentelijke organisatie en betrokken cultuur- en erfgoedorganisaties. Externe expertise: Architect met installatie-adviseur, Bouwkosten deskundige, Museumontwerper, Fondsenwerver, Projectleider die tevens opsteller is van het integraal bedrijfsplan.

4. HOE (WAT GAAN WE ER VOOR DOEN)?

Externe expertise zal in de arm worden genomen onder aansturing van de gemeentelijke afdelingen MO, ROV en portefeuillehouder. Participatie van de omgeving geschiedt via bijeenkomsten met klankbordgroepen zoals Buurtnetwerk-Oost, omwonenden Schutterspark, Weller, Kindergemeenteraad, ondernemers Schutterspark en de stakeholders (lokale culturele en erfgoedorganisaties).

5. TIJD

Een planontwikkeling met een doorlooptijd van een jaar.

6. KADERS

Eerdere besluitvorming (BBV nr.)

31 mei 2022	BBV Afhandeling motie d.d. 25 januari inzake museale functie pompgebouwen	Documentnr. 2018728
8 augustus 2023	BBV Proces museale functie	Documentnr. 202327438

Traject tot dusverre

25 januari 2022	Motie Museale functie pompgebouwen	Documentnr. 2015421
31 mei 2022	Raadsinformatiebrief;	Documentnr. 2022907
8 augustus 2023	Raadsinformatiebrief;	Documentnr. 202327502
5 september 2023	Miniconferentie culturele en erfgoedpartners	
3 november 2023	Miniconferentie culturele en erfgoedpartners	
19 december 2023	Opleveren rapportage haalbaarheidsonderzoek Museale functie	Documentnr. 202393298
26 maart 2024	Bijeenkomst culturele en erfgoedpartners	
8 april 2024	Bijeenkomst met Kindergemeenteraad	
9 april 2024	Presentatie in Raadsinformatieavond	

Rol/ bevoegdheden college van B en W

De Raad heeft een kader stellende rol en budgetrecht. Het College heeft een uitvoerende rol gehad in het uitvoeren van de motie en zal bij een positief besluit de planontwikkeling van de verdere uitwerking van de museale functie uitvoeren.

Algemene beleidskaders (landelijk/ provinciaal/ lokaal)

	Kadernota Cultuur 2020-2023	
--	-----------------------------	--

3 juni 2022	Coalitieprogramma Raadsperiode 2022-2026	
	Visie vrijetijdseconomie Zuid-Limburg 2030	
	Ontwikkelprogramma Vrijetijdseconomie Parkstad Limburg 2020-2024	

Past het voorstel in de strategische visie/ relatie met uitvoeringsagenda

Uitvoerings- programma 2022- 2026	Nr. 30, 32 en 33 > blz. 46, 47	Portefeuille Cultuur
Uitvoerings- programma 2022- 2026	Nr. 48 > blz. 73 Nr. 49 > blz. 74 Nr. 51 en 32 > blz. 76	Portefeuille Economie, toerisme en recreatie

Relatie met programmabegroting/ financiële gevolgen

Beschikbaar budget	€ 30.000,-	540100/443800
Bijdrage	€ 15.000,-	Stadsregio Parkstad Limburg
Gevraagd budget	€ 155.000,-	algemene middelen c.q. algemene reserve

De kosten van de planontwikkeling zijn geraamd op € 200.000,-. Een dekking van € 30.000,- wordt gedaan uit beschikbaar budget (540100/443800) en een bijdrage van € 15.000,- door de Stadsregio Parkstad Limburg. Hierdoor blijft een bedrag over van € 155.000,- dat we vragen om te dekken uit de algemene middelen c.q. de algemene reserve via de 7e begrotingswijzing 2024 (bijlage 3).

7. ARGUMENTEN EN OVERWEGINGEN

Draagvlak partners lokaal (stakeholders)

In lijn met de motie, de raadsbrief en het Coalitieakkoord is de planontwikkeling in dialoog met geïnteresseerde cultuur- en erfgoedorganisaties uitgevoerd. Op 5 september en 3 november 2023 hebben miniconferenties plaatsgevonden waarin onder leiding van BMC en Bureau Kinkorn ideeën en inzichten zijn uitgewisseld. We hebben kunnen constateren dat de voorgestelde museale invulling op draagvlak kan rekenen van de Brunssumse cultuur- en erfgoedorganisaties, te noemen stakeholders: Jack Aldewereld Stichting - Heemkunde Vereniging Brunssum - Stichting Historische Bron van Brunsham - Stichting Limburgse Tram Maatschappij - Stichting Worldfestival Parade Brunssum.

Visit Zuid-Limburg

Ook Visit Zuid-Limburg is bij de planontwikkeling betrokken geweest. Visit Zuid-Limburg is enthousiast over wat nu aan plan voorligt en geeft aan dat dit plan zicht biedt op een onderscheidend museum dat niet alleen van belang is voor de eigen inwoners, maar ook bijdraagt aan de aantrekkingskracht van Brunssum en Parkstad op bezoekers en toeristen.

Regionaal draagvlak

Ook musea en erfgoedorganisaties in de regio reageren positief. Zo geeft ZLSM aan graag bereid te zijn Tram 610 in langdurige bruikleen te geven en graag te zien dat een nieuw Museum Brunssum onderdeel gaat vormen van het samenwerkingsverband Mijnverleden.

Publieksbereik

Het publieksbereik wordt ingeschat op 15.000 a 20.000 bezoekers per jaar. Als onderbouwing hierbij wordt aangegeven:

- Museumbezoek zit landelijk in de lift (nog weer hoger dan pre-corona).
- Bezoekersaantal / toerisme Zuid-Limburg en Parkstad zit in de lift.
- ZLSM trekt steeds meer bezoekers (2023: 70.000); Nationaal Mijnmuseum in Heerlen (open in 2022) groeit van 15.000 naar ca 20.000.
- De combinatie bezoek aan Schutterspark en bezoek aan het museum is kansrijk.
- Met het accent op het Verhaal van Hoop (Jack Aldewereldstichting) krijgt het beoogde museum ook bovenregionale aantrekkingskracht.

8. OPTIES EN KEUZE

In het haalbaarheidsonderzoek zijn aanvankelijk verschillende richtingen verkend, waaronder:

- Concept van een stadsmuseum, met alle thema uit de geschiedenis van Brunssum gelijkwaardig gepresenteerd.
- Een afzonderlijk Herinneringsmuseum over het Verhaal van Hoop.
- Een LTM museum met Tram 610 en de historische bussen van de stichting Limburgse Tram Maatschappij.

In het overleg met alle stakeholders is geconstateerd dat geen van bovengenoemde richtingen voldoet als afzonderlijke concepten. Uit overleg met de stakeholders blijkt dat een museum over het Brunssumse DNA en de Brunssumse geschiedenis het meest passend is en het grootste draagvlak heeft. Een museale invulling waarbij het accent wordt gelegd op het Verhaal van Hoop en het verhaal van de Joodse onderduikers, maar ook de andere thema's (en vertegenwoordigende organisaties) aan bod komen. In de voorgestelde opzet wordt daar aan voldaan en zelfs zodanig dat sprake is van een samenhangend, overtuigend en aantrekkelijk geheel.

Tram 610 speelt een belangrijke rol in de voorgestelde opzet. Tram 610 is gedacht als introductie van het museumbezoek. Bezoekers stappen in en maken een virtuele 10-minuten reis door de Brunssumse geschiedenis. Tram 610 is ook de tram geweest waarin de Joodse onderduikkinderen zijn vervoerd.

Bijlagen:

Bijlage 1: Rapportage haalbaarheidsonderzoek museale functie pompgebouwen Schutterspark.

Bijlage 2: Museaal concept en ruimtelijk ontwerp

bijlage 3: 7de begrotingswijziging 2024 onderzoek museale functie pompgebouw Schutterspark

Bijlage 4: Presentatie Raadsinformatieavond op 9 april 2024

Bijlage 5: concept brief bijdrage Stadsregio Parkstad Limburg

Het college van burgemeester en wethouders,

Burgemeester

Secretaris

Raadsbesluit

Gemeentebladnr. : 2024/42

Afdeling : Maatschappelijke ontwikkeling

Registratiekenmerk : 202273249

De raad van de gemeente Brunssum gemeentebladnummer; 2024/42

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 28 mei 2024, afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling ;

Besluit:

1. Kennis te nemen van de uitkomsten van het rapport 'Haalbaarheidsonderzoek museale invulling pompegebouwen Schutterspark' (bijlage 1 en 2) en de daarin voorgestelde museale invulling van Pompegebouw 4.
2. Akkoord te gaan met een onttrekking aan de algemene reserve ad. € 155.000 ten behoeve van de verdere planontwikkeling conform bijgevoegde 7e begrotingswijziging 2024.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 2 juli 2024

De Raad voornoemd,

Voorzitter

Griffier